

TÉTEL	NET	BRUT	KIVITELEZŐ	ELLEN 1
Veszélyes fák, fatuskók eltávolítása	860000	1092200		
Elvadult aljnövényzet eltávolítása	510000	647700		
Zöld hulladék elszállítása, vagy mulcsolás:	440000	558800		
Egyéb kitermelt hulladék elszállítása	495000	628650		
Gépi- kézi földmunka	1410000	1790700		
Veszélyes árkok megszüntetése munkadíj	240000	304800		
Veszélyes árkok megszüntetése anyagdíj	600000	762000		
GÉPI MUNKA ÖSSZESEN	4555000	5784850	Mórocz Imre e.v.	
Összetört sírkövek restaurálása	787401,5748	1000000	Cziráki Veronika, restaurátor	
Pad gyártása, kihelyezése	200000	254000		
Tábla gyártása, kihelyezése	150000	190500		
Madárodúk gyártása, kihelyezése	50000	63500	Madártani Egyesület	
Szakmai tanácsadói díj	200000	254000		
On line megjelenítés / Honlapfejlesztés	800000	1016000		
Megelőző marketing / Szórólapok nyomtat	50000	63500		
Új gyümölcsfák telepítése	150000	190500		
EGYÉB MUNKA ÖSSZESEN	2387401,575	3032000		
ÖSSZESEN	6942401,575	8816850		

Fogadd örökbe a múltat!

A dörgicsei régi temető megmentése

A program célja:

A gazdátlan, elvadult területű, pusztuló régi alsódörgicsei temető rendbehozatala a közösség erejével, támogatók, partnerek bevonásával. A vállalkozás fontos eleme, hogy nem csak a terület egyszeri rendbetételében gondolkodik, hanem azt hosszú távon fenntarthatónak tervezi.

A valamikori Alsódörgicséhez tartozó régi temető, mint a temetők általában remek fogódzót nyújtanak számunkra, hogy a helyi múlttal szorosabbra fűzzük kapcsolatunkat. A megmaradt sírjeleken olvasható nevek által ráadásul ez a fajta kapcsolódás könnyebb is, hiszen máig itt élt családok ősei, a ma Dörgicséjének régi nagy megalapozói, előttünk járt hús-vér emberek, „távoli ismerősök” ismerősen hangzó nevei közt járunk.

Nem példa nélküli, sőt, valahol természetes folyamat is, hogy az efféle régi temetők a feledés homályába merülnek, a sírjelek kidőlnek vagy eltűnnek, sőt, később az adott terület más funkciót is kaphat. Dörgicse esetében azonban több irányból is az az igény fogalmazódott meg, hogy e területet igenis rendbe kell tenni és ami talán még fontosabb, olyan karban kell tartani, hogy az látogatható legyen: olyan sírkert, amely közösségi összefogás révén újra a helyi emlékezet része lesz. A helyiek, a nyaralótulajdonosok, az egykor a település birtokosainak számító piaristák, az evangélikus egyház, valamint a megyei hatókörű veszprémi Laczkó Dezső Múzeum szakembereinek bevonásával nem csak a terület egyszeri rendbetételét tervezzük, hanem azt szeretnénk, hogy minden megmaradt sírnek legyen egy gazdája. Legyen egy család, egy utcaközösség, egy civil szervezet, egyház, vagy épp a helyi focisták, akik örökbe fogadva egy valaha itt élt dörgicsei sírjelét úgy gondolják azt, mintha a sajátjuk volna, hiszen a sajátjuk is – közös múltunk kis szelete. Az már csak hab a tortán, hogy a tervezett geológiai tanösvénynek is részét képezi a temető, az itt látható földtani jellegzetességek miatt.

A település képét a mai napig markánsan meghatározzák azok az épületek, melyek a helyi piarista uradalom ténykedése nyomán születtek, lépten-nyomon szembe jön velünk a falu piarista múltja. Így van ez a temetőben is, hiszen nem csak a híres helyi családok, a „Csabik”, vagy a „Sárffyk” ősei, vagy a helyi evangélikus múlt nagyjai nyugszanak e temetőben, hanem a piaristák tisztségviselői – Hertelendy István kerületvezető tiszt és családja, vagy épp Duchek

János főerdész – valamint családjaik, akik akár évtizedeket is eltöltve a településen váltak a helyi élet majd emlékezet szerves részévé.

A piarista rend közreműködése a projektben többféleképpen képzelhető el, amelyhez többoldalú egyeztetés szükséges a rend, a település és a civil szervezetek képviselői, valamint múzeumunk részéről. Örülnénk annak, ha például a rend gimnáziumainak történelem fakultációs diákjai úgy kerülnének kapcsolatba a mikrotörténelem területével, hogy a helyszínen ismerkednének Dörgicse múltjával. A középiskolások közösségi szolgálatuk keretében vehetnének részt a temető rendbetételében, később adott sír, sírok ápolásában. Örülnénk, ha Dörgicse beépülne a piarista öntudatba, ha a térségben kirándulna egy osztály, felkeresné a települést.

Mindehhez természetesen szükséges a rend ügyünk iránti erkölcsi elköteleződése, valamint a mihamarabbi kapcsolatfelvétel az együttműködés kidolgozása érdekében.

A megvalósítás tervezett menetrendje:

2023. január

A program előzetes híresztelése a település lakossága körében, akár nyílt tájékoztatót is lehetne tartani a minél szélesebb körű megszólíthatóság reményében. (A téli időszak miatt a nyaralótulajdonosok egy része talán kevesebb időt tölt a településen, mint teszi azt tavasztól ősziig. Azonban a programból ők sem maradnak ki, hiszen a sírok későbbi gondozásában ők is közreműködhetnek.)

Kapcsolatfelvétel a partnerszervezetekkel (helyi evangélikus egyházközség, piaristák)

2023. február–március

A temető jelenlegi helyzetében elsőként tisztázni kell, hogy mekkora kiterjedésű is pontosan az egykori sírkert, hol, merre található a sírjelek a bebokrosodott területen.

Szerencsénkre segítségül hívhatjuk a korabeli térképeket, jelesül a kataszteri térképezés vonatkozó térképlapjait (1. számú melléklet), amelyet összehangoltak a jelenlegi műholdfelvételekkel, így a temető egykori területét látjuk a mai beerdősült terület „alatt”, az egyes koordináták ellenőrzésével a terület sarokpontjai azonosíthatóak lesznek.

<https://maps.arcanum.com/hu/map/cadastral/?layers=3%2C4&bbox=1970346.4779078874%2C5927353.825667112%2C1977603.2182807114%2C5930053.008228433>

Mind e fent említett térképkivágaton is látható, mind a terepen érzékelhető, hogy a temető alapvetően két nagy részre osztott (véltetően katolikus és protestáns, vagy falurészek szerinti megosztású), területe körülárkolt, illetve kerített, mely adottságok mind a temető lehatárolásában lesznek a segítségünkre.

Az év első három hónapjában, még a vegetációs időszak előtt kell tehát a területet átfésülni, hogy azokat a sírjeleket is megtaláljuk, melyek kidőlve az avar, netán részben már a föld alá is kerültek.

Ezzel párhuzamosan kezdődhet a temető alsó, turistaúthoz közeli, nyugati szélének aljnövényzettől és bokroktól történő megtisztítás. Mivel a rendbetétel nem a temető teljes, hozzávetőlegesen 1–1,5 hektárnyi területét érinti, hiszen az nem lenne fenntartható, a periferián lévő és az avarból előkerült sírjeleket a két nagy, a terület alsó részén lévő csoporthoz fogjuk szállítani (a terület rendezését követően, véltetően áprilisban). Mindez hozzávetőlegesen 5 darab sírkő, sírjel mozgatását jelenti majd. Az áthelyezett sírjelek eredeti helyét gps koordinátákkal rögzítjük az utókor számára. Az áthelyezett sírjelek igazodnak a terület szórt elrendezéséhez, nem egy vonalban lesznek egymás mellé helyezve, hanem térben elosztva.

A terület rendezésének fő szempontjai: az erőszakosan terjedő kúszó aljnövényzet, a sarjak és bokrok eltávolítása. Adott esetben a rossz állapotú, veszélyes fák eltávolítása, kidőlt fáknak a terület egyéb, érintetlenül hagyott részére történő áthelyezése. A terület rendezése egyéb fakivágással nem jár. A projekt célja, hogy megőrizze, lehetőség szerint óvja az eredeti temetői vegetáció megmaradt állományát, a puszpángbokrokat, egyéb örökzöldeket. Hagyomány volt, hogy a temetőkben gyümölcsfákat ültettek, a terület rehabilitációjának célja, hogy ezeket azonosítsa, kondíciójukat a lehetőség szerint javítsa – száraz részek, kúszónövények eltávolítása. Célunk, hogy további, a térségre jellemző gyümölcsfákat ültessünk (vadkörte, berkenye, dió, vadcsereesznye) pótolva ezzel az esetleges lyukakat.

A terület rehabilitációja annyiban jár minimális földmunkával, hogy az árkokat megtisztítja a beleszórt, több évtizede gyarapodó (részben még az egykori temetői) hulladéktól, valamint a temetőbe vezető és a két temetőrész közötti ösvényt rendezi, kialakítja.

2023. áprilisától

Egyéb, kiegészítő tartalmak:

A sérült, törött sírjelek lehetőség szerinti restaurálása, állagmegóvása (ragasztás, pótlás, festés, stb.), megdőlt sírjelek helyreállítása.

A terület rendezését követően egy pad kihelyezése

A fákra odúk kihelyezése, szakemberrel egyeztetve.

Információátadás:

A terepen zajló munkát a lakosság folyamatos bevonása, tájékoztatása kíséri.

A terepi munkával párhuzamosan zajlik a temető történetének felderítése (levéltári kutatómunka, helyi interjúk készítése, stb.)

Az összeállított anyag elérhetővé tétele → szöveges verzió, fotóanyag, térkép a temetőről a sírjelekkel (névvel) a könnyebb azonosíthatóság kedvéért. Ezt el kell dönteni, hogy milyen formában tálaljuk a közönség számára → hagyományos információs tábla, vagy kézbe vehető leporello, vagy online anyag (vagy vegyesen).

A munka legfontosabb eleme, hogy minden sírnak-sírjelnek legyen egy-egy gazdája a fent részletezett példák szerint. Ezzel nem az a célunk, hogy koszorúk és művirágtenger borítsa újra a területet, mindössze annyi, hogy a kötődést erősítsük, fenntartsuk a helyiekben és a Dörgicséhez kötődőkben, a hozzánk látogatók számára pedig így engedjük betekintést településünk múltjának e kis szeletébe. A temető sírjeleihez ugyanakkor ízlésesen elhelyezhetőek lesznek az emlékezés virágai is, de tudnunk kell, hogy kerítés hiányában (ezen természetesen nem is kívánunk változtatni) a terület folyamatos vadkárnak lesz kitéve.

Költségek:

- megelőző marketing
- favágás
- a levágott növényzet elszállítása
- egyéb hulladék elszállítása
- földmunka, tereprendezés
- új gyümölcsfák, azok vadvédelme
- sírjelek restaurálása
- pad legyártása
- odúk készítése/vásárlása
- információs anyag legyártása (grafika, nyomda, honlapfejlesztés)

Törő Balázs
néprajzos muzeológus, Laczkó Dezső Múzeum
2022.12.14.

Melléklet:

1. A kép jobb oldalán látható a temető 1858 körülől.

2. ábra Temetői részletek sírjelekkel.

